

S. AUR. AUGUSTINI

HIPPONENSIS EPISCOPI

IN EPISTOLAM

JOANNIS AD PARTHOS

TRACTATUS X¹.

PROLOGUS.

MEMINIT Sanctitas Vestra² Evangelium secundum Joannem ex ordine lectionum nos solere tractare : sed quia nunc interposita est solemnitas sanctorum dierum, quibus certas ex Evangelio lectiones oportet in Ecclesia recitari, quæ ita sunt annuæ, ut aliæ esse non possint; ordo ille quem susceperamus, necessitate paululum intermissus est, non amissus. Cum autem cogitarem quid secundum hilaritatem præsentium dierum per hanc hebdomadam vobiscum de Scripturis agerem, quantum Dominus donare dignatur, quod posset in istis septem vel octo diebus finiri, occurrit mihi Epistola beati Joannis : ut cujus Evangelium paululum intermisimus, ejus Epistolam tractando ab eo non recedamus, præsertim quia in ipsa Epistola satis dulci omnibus, quibus sanum est palatum cordis,

¹ Scripti circiter Christi annum 416. — ² Vide D. Guillon, tom. XXI, pag. 387-397.

ubi sapiat panis Dei, et satis memorabili in sancta Ecclesia Dei, maxime Charitas commendatur. Locutus est multa, et prope omnia de Charitate. Qui habet in se unde audiat, necesse est gaudeat ad quod audit. Sic enim illi erit lectio ista, tanquam oleum in flamma; si est ibi quod nutriatur, nutritur, et crescit, et permanet. Item quibusdam sic esse debet, tanquam flamma ad fomitem, ut si non ardebat, accedente sermone accendatur. In quibusdam enim nutritur quod est, in quibusdam accenditur si deest: ut omnes in una charitate gaudeamus. Ubi autem charitas, ibi pax: et ubi humilitas, ibi charitas. Jam ipsum audiamus; et ad ejus verba, quæ Dominus suggerit, etiam vobis ut bene intelligatis, loquamur.

TRACTATUS I.

De eo quod Joannes scribit: *Quod erat ab initio, quod audivimus, et quod vidimus*, etc., usque ad id, *Quoniam tenebræ excæcaverunt oculos ejus*.

« Quod erat ab initio, quod audivimus, et quod vidimus oculis nostris, et manus nostræ tractaverunt de verbo vitæ¹. » Quis est qui manibus tractat Verbum, nisi quia « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis²? » Hoc autem Verbum quod caro factum est, ut manibus tractaretur, cœpit esse caro ex virgine Maria: sed non tunc cœpit Verbum, quia « quod erat ab initio » dixit. Videte si non attestatur Epistola sua Evangelio suo, ubi modo audistis: « In principio erat Verbum, et Verbum

¹ 1 Joan. 1, 1. — ² Joan. 1, 14.

» erat apud Deum⁴. » Forte de Verbo vitæ sic quisque accipiat quasi locutionem quamdam de Christo, non ipsum corpus Christi quod manibus tractatum est. Videte quid sequatur: « Et ipsa vita manifestata est². » Christus ergo Verbum vitæ. Et unde manifestata est? Erat enim ab initio; sed non erat manifestata hominibus: manifestata autem erat Angelis videntibus, et tanquam pane suo cibantibus. Sed quid ait Scriptura? « Panem Angelorum » manducavit homo³. » Ergo manifestata est ipsa vita in carne: quia in manifestatione posita est, ut res quæ solo corde videri potest, videretur et oculis, ut corda sanaret. Solo enim corde videtur Verbum, caro autem et oculis corporalibus videtur. Erat unde videremus carnem, sed non erat unde videremus Verbum: factum est verbum caro, quam videre possemus, ut sanaretur in nobis unde Verbum videremus.

II. « Et vidimus, et testes sumus⁴. » Forte aliqui fratrum nesciunt, qui græce non norunt, quid sint « testes » græce: et usitatum nomen est omnibus et religiosum: quos enim testes latine dicimus, græce martyres sunt. Quis autem non audivit martyres, aut in cujus Christiani ore non quotidie habitat nomen martyrum? Atque utinam sic habitet et in corde, ut passiones martyrum imitemur, non eos calcibus persequamur. Ergo hoc dixit: « Vidimus, et testes sumus. » Vidimus, et martyres sumus. Testimonium enim dicendo ex eo quod viderunt, et testimonium dicendo ex eo quod audierunt ab his qui viderunt, cum displiceret ipsum testimonium hominibus adversus quos dicebatur, passi sunt omnia quæ passi sunt martyres. Testes Dei sunt martyres. Deus testes habere voluit homines, ut et homines habeant testem Deum. « Vidimus, inquit, et testes sumus. » Ubi viderunt? in ma-

¹ 1 Joan. 1, 1. — ² 1 Joan. 1, 2. — ³ Psal. LXXVII, 27. — ⁴ 1 Joan. 1, 2.

nifestatione. Quid est, in manifestatione? in sole, id est, in hac luce. Unde autem potuit videri in sole qui fecit solem, nisi quia « in sole posuit tabernaculum suum, et » ipse tanquam sponsus procedens de thalamo suo, exultavit ut gigas ad currendam viam¹? » Ille ante solem qui fecit solem, ille ante luciferum, ante omnia sidera, ante omnes Angelos, verus creator, « quia omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil², » ut videretur oculis carnis qui solem vident, ipsum tabernaculum suum in sole posuit, id est carnem suam in manifestatione hujus lucis ostendit: et illius sponsi thalamus fuit uterus virginis, quia in illo utero virginali conjuncti sunt duo, sponsus et sponsa, sponsus Verbum et sponsa caro; quia scriptum est: « Et erunt duo in carne una³: » et Dominus dicit in Evangelio: « Igitur jam non duo, sed » una caro⁴. » Et Isaias optime meminit unum esse ipsos duos, loquitur enim ex persona Christi, et dicit: « Sicut » sponso imposuit mihi mitram, et sicut sponsam ornavit » me ornamento⁵. » Unus videtur loqui, et sponsum se fecit et sponsam se fecit; quia non duo, sed una caro: quia « Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. » Illi carni adjungitur Ecclesia et fit Christus totus, caput et corpus.

III. « Et testes, inquit, sumus; et annuntiamus vobis » vitam æternam, quæ erat apud Patrem, et manifestata » est in nobis⁶: » hoc est, manifestata est inter nos: quod apertius diceretur, manifestata est nobis. « Quæ ergo » vidimus et audivimus, nuntiamus vobis⁷. » Intendat Charitas vestra: « Quæ ergo vidimus et audivimus, nuntiamus vobis. » Illi viderunt ipsum Dominum præsentem in carne, et audierunt verba ex ore Domini, et annuntiaverunt nobis. Et nos ergo audivimus, sed non vidi-

¹ Psal. xviii, 6, 7. — ² Joan. 1, 3. — ³ Gen. ii, 24. — ⁴ Matth. xix, 6. — ⁵ Isai. lxi, 10. — ⁶ I Joan. 1, 2. — ⁷ Ibid. 3.

mus. Minus ergo sumus felices, quam illi qui viderunt et audierunt? Et quomodo adjungit: « Ut et vos societatem » habeatis nobiscum¹? » Illi viderunt, nos non vidimus, et tamen socii sumus; quia fidem communem tenemus. Nam et quidam videndo non credidit, et palpate voluit, et sic credere, et ait: « Non credam nisi digitos meos mi- » sero in locum clavorum, et cicatrices ejus tetigero². » Et præbuit se ex tempore palpandum manibus hominum, qui semper se præbet videndum aspectibus Angelorum: et palpavit ille Discipulus et exclamavit, Dominus meus et Deus meus. Quia tetigit hominem, confessus est Deum. Et Dominus consolans nos qui ipsum jam in cælo sedentem manu contrectare non possumus, sed fide contingere, ait illi: « Quia vidisti, credidisti; beati qui non vident et » credunt. » Nos descripti sumus, nos designati sumus. Fiat ergo in nobis beatitudo, quam Dominus prædixit futuram: firme teneamus quod non videmus; quia illi nuntiant qui viderunt. « Ut et vos, inquit, societatem habeatis nobiscum³. » Et quid magnum societatem habere cum hominibus? Noli contemnere: vide quid addat: « Et » societas nostra sit cum Deo Patre, et Jesu Christo Filio » ejus. Et hæc, inquit, scribimus vobis, ut gaudium vestrum sit plenum⁴. » Plenum gaudium dicit in ipsa societate, in ipsa charitate, in ipsa unitate.

IV. « Et hæc est annuntiatio quam audivimus ab eo, et » annuntiamus vobis⁵. » Quid est hoc? Ipsi viderunt, contrectaverunt manibus Verbum vitæ: ab initio erat, ad tempus visibilis et palpabilis factus est unicus Filius Dei. Ad quam rem venit, vel quid nobis novum nuntiavit? Quid docere voluit? Quare fecit hoc quod fecit, ut Verbum caro fieret, ut Deus super omnia indigna ab homini-

¹ I Joan. 1, 3. — ² Joan. xx, 25, etc. — ³ I Joan. 1, 3. — ⁴ Ibid. 4. — ⁵ Ibid. 5.

bus pateretur, ut alapas eorum sustineret de manibus quas ipse formavit? Quid voluit docere? quid voluit ostendere? quid voluit annuntiare? Audiamus: nam sine fructu præcepti, auditio rei gestæ, quia natus est Christus, et quia passus est Christus, avocamentum mentis est, non firmitermentum. Quid magnum audis? quo fructu audis, vide. Quid voluit docere? quid annuntiare? Audi: « Quia Deus » lux est, inquit, et tenebræ in eo non sunt ullæ¹. » Adhuc lucem quidem nominavit, sed obscura sunt verba: bonam est nobis ut ipsa lux quam nominavit, illustret corda nostra, et videamus quid dixit. Hoc est quod annuntiamus: « Quia Deus lux est, et tenebræ in eo non » sunt ullæ. » Quis enim auderet dicere, quia in Deo sunt tenebræ? Aut quid est ipsa lux? aut quid sunt tenebræ? ne forte talia dicat, quæ ad oculos istos nostros pertineant. « Deus lux est: » ait nescio quis, Et sol lux est, et luna lux est, et lucerna lux est. Aliquid debet esse longe his majus, longe præstantius, longeque supereminens. Quantum Deus a creatura, quantum conditor a conditione, quantum sapientia ab eo quod factum est per sapientiam, longe ultra omnia debet esse lux ista. Et forte vicini ei erimus, si quæ sit lux ista cognoverimus, et ad eam nos applicaverimus, ut ex ipsa illuminemur: quia in nobis tenebræ sumus, et ab illa illuminati possumus esse lux, et non confundi de illa, quia de nobis confundimur. Quis est qui de se confunditur? qui se cognoscit peccatorem. Quis de illa non confunditur? qui ab illa illuminatur. Quid est ab illa illuminari? qui jam videt se peccatis tenebrari, et cupit ab illa illuminari, accedit ad illam: unde dicit Psalmus: « Accedite ad eum et illuminamini, et vultus » vestri non erubescunt². » Sed non erubescet de illa, si, quando tibi te foedum ostenderit, displiceat tibi foeditas

¹ 1 Joan. 1, 5. — ² Psal. xxxiii, 6.

tua, ut percipias pulchritudinem illius. Hoc est quod vult docere.

V. Et fortasse præpropere illud nos dicimus? Ipse hoc manifestet in consequentibus. Mementote in principio sermonis nostri, quia Epistola ista charitatem commendat, « Deus lux est, inquit, et tenebræ in eo non sunt ullæ¹. » Et quid superius dixerat? « Ut societatem habeatis nobis » cum, et societas nostra sit cum Deo Patre et Filio ejus » Jesu Christo². » Porro si Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ, et societatem cum illo habere debemus, et a nobis pellendæ sunt tenebræ, ut fiat in nobis lux: nam tenebræ cum luce societatem habere non possunt: ideo vide quid sequitur: « Quod si dixerimus quia » societatem habemus cum eo, et in tenebris ambulamus; mentimur³. » Habes et apostolum Paulum dicentem: « Aut quæ societas luci ad tenebras⁴? Dicis te societatem habere cum Deo, et in tenebris ambulas; et » « Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ: » quomodo ergo est societas luci et tenebris? Jam ergo dicat sibi homo, Quid faciam? unde ero lux? In peccatis et in iniquitatibus vivo. Quasi subrepat quædam desperatio et tristitia. Salus nulla est, nisi in societate Dei. « Deus lux est, » et tenebræ in eo non sunt ullæ. » Peccata autem tenebræ sunt, sicut dicit Apostolus diabolum et angelos ejus rectores tenebrarum harum esse⁵. Non diceret rectores tenebrarum, nisi rectores peccatorum, dominatores iniquorum. Quid ergo facimus, fratres mei? Societas cum Deo habenda est, alia spes vitæ æternæ nulla est: « Deus » autem lux est, et tenebræ in eo sunt nullæ: » iniquitates autem tenebræ sunt; iniquitatibus premimur, ne societatem cum Deo habere possimus: quæ ergo spes?

¹ 1 Joan. 1, 5. — ² Ibid. 3. — ³ Ibid. 6. — ⁴ 2 Cor. vi, 14. — ⁵ Ephes. vi, 12.

Nonne promiseram me aliquid locuturum istis diebus quod gaudium faciat? Quod si non exhibeo, tristitia est ista. « Deus lux est, et tenebræ in eo non sunt ullæ: » peccata tenebræ sunt: quid erit nobis? Audiamus ne forte consoletur, erigat, det spem, ne deficiamus in via. Currimus enim, et ad patriam currimus: et si nos perventuros desperamus, ipsa desperatione deficiamus. Ille autem qui nos vult pervenire, ut conservet in patria, pascit in via. Audiamus ergo: « Quod si dixerimus quia societatem » habemus cum eo, et in tenebris ambulamus; menti- » mur, et non facimus veritatem¹. » Non dicamus quia societatem cum illo habemus, si in tenebris ambulamus. « Quod si in lumine ambulamus, sicut et ipse est in lu- » mine; societatem habemus cum invicem². » In lumine ambulemus, sicut et ipse est in lumine, ut possimus societatem habere cum illo. Et quid facimus de peccatis? Audi quid sequitur: « Et sanguis Jesu Christi Filii ejus » purgabit nos ab omni delicto. » Magnam securitatem dedit Deus. Merito Pascha celebramus, ubi fusus est sanguis Domini, quo purgamur ab omni delicto. Simus securi: cautionem contra nos servitutis diabolus tenebat, sed sanguine Christi deleta est. « Sanguis, inquit, Filii » ejus purgabit nos ab omni delicto. » Quid est « ab omni » delicto? » Attendite: Ecce jam in nomine Christi per sanguinem ejus, quem nunc confessi sunt isti qui appellantur infantes, mundata sunt omnia peccata ipsorum. Veteres intraverunt, novi exierunt. Quid est, Veteres intraverunt, novi exierunt? Senes intraverunt, infantes exierunt. Senectus enim veteriosa, vetusta vita: infantia autem regenerationis, nova vita. Sed quid facimus? Præterita peccata donata sunt, non tantum ipsis, sed et nobis; et post donationem et abolitionem omnium peccato-

¹ 1 Joan. 1, 6. — ² Ibid. 7.

rum vivendo in hoc sæculo inter tentationes, quædam forte contracta sunt. Ideo quod potest homo faciat, ipse confiteatur quod est, ut ab illo curetur qui semper est quod est: ipse enim semper erat et est, nos non eramus et sumus.

VI. Vide enim quid dicat: « Quod si dixerimus quia » peccatum non habemus; nosmetipsos seducimus, et » veritas in nobis non est¹. » Ergo si te confessus fueris peccatorem, est in te veritas: nam ipsa veritas lux est. Nondum perfecte splenduit vita tua, quia insunt peccata: sed tamen jam illuminari cœpisti, quia inest confessio peccatorum. Vide enim quid sequatur: « Quod si confessi » fuerimus delicta nostra, fidelis et justus, ut dimittat nobis delicta nostra, et purget nos ex omni iniqui- » tate². » Non tantum præterita, sed et si qua forte contraximus ex hac vita: quia non potest homo quamdiu carnem portat, nisi habere vel levia peccata: Sed ista levia quæ dicimus, noli contemnere. Si contemnis, quando appendis; expavesce, quando numeras. Levia multa faciunt unum grande: multæ guttæ implent flumen: multa grana faciunt massam. Et quæ spes est? Ante omnia confessio: ne quisquam se justum putet, et ante oculos Dei qui videt quod est, erigat cervicem homo qui non erat et est. Ante omnia ergo confessio, deinde dilectio: quia de charitate quid dictum est? Caritas cooperit multitudinem peccatorum³. Jam videamus si ipsam charitatem commendat, propter subrepentia delicta: quia sola charitas extinguit delicta. Superbia extinguit charitatem: humilitas ergo roborat charitatem: charitas extinguit delicta. Humilitas pertinet ad confessionem, qua confitemur nos peccatores esse: ipsa est humilitas, non ut dicamus illud lingua; quasi propter arrogantiam, ne displiceamus homini-

¹ 1 Joan. 1, 8. — ² Ibid. 9. — ³ 1 Petr. IV, 8.

bus, si nos justos esse dixerimus. Faciunt hoc impii et insani: Scio quidem quia justus sum; sed quid dicturus sum ante homines? si me justum dixerero, quis ferat, quis toleret? apud Deum nota sit justitia mea: ego tamen dicam me peccatorem; non quia sum, sed ne arrogantia odiosus inveniar. Dic hominibus quod es, dic Deo quod es. Quia si non dixeris Deo quod es, damnat Deus quod in te inveniet. Non vis ut ille damnet? tu damna. Vis ut ille ignoscat? tu agnosce, ut possis Deo dicere: «Averte» faciem tuam a peccatis meis¹.» Dic illi etiam illa verba in ipso Psalmo: «Quoniam iniquitatem meam ego agnosco²: Quod si confessi fuerimus delicta nostra; fidelis est et justus, qui dimittat nobis delicta nostra, et purget nos ex omni iniquitate. Quod si dixerimus quia non peccavimus; mendacem facimus eum, et verbum ejus non est in nobis³.» Si dixeris, Non peccavi; illum facis mendacem, cum te vis facere veracem. Unde fieri potest ut Deus mendax sit, et homo verax; cum contradicat Scriptura: «Omnis homo mendax⁴,» Deus solus verax? Ergo Deus per se ipsum verax, tu per Deum verax; nam per te mendax.

VII. Et ne forte impunitatem videretur dedisse peccatis, quia dixit: «Fidelis est et justus, qui mundet nos ab omni iniquitate:» et dicerent jam sibi homines, Peccemus, securi faciamus quod volumus, purgat nos Christus, fidelis est et justus, purgat nos ab omni iniquitate: tollit tibi malam securitatem, et inserit utilem timorem. Male vis esse securus, sollicitus esto. Fidelis enim est et justus, ut dimittat nobis delicta nostra, si semper tibi displiceas, et muteris donec perficiaris. Ideo quid sequitur? «Filioli mei, hæc scribo vobis, ut non peccetis⁵.»

¹ Psal. l, 11. — ² Ibid. 5. — ³ 1 Joan. 1, 9, 10. — ⁴ Rom. III, 4, et Psal. cxv, 11. — ⁵ 1 Joan. II, 1.

Sed forte subrepat de vita humana peccatum: quid ergo fiet? quid, jam desperatio erit? Audi: «Et si quis, inquit, peccaverit, advocatum habemus ad Patrem Jesum Christum justum: et ipse propitiator est peccatorum nostrorum¹.» Ille est ergo advocatus: da operam tu ne pecces: si de infirmitate vitæ subreperit peccatum, continuo vide, continuo displiceat, continuo damna; et cum damnaveris, securus ad judicem venies. Ibi habes advocatum: noli timere ne perdas causam confessionis tuæ. Si enim aliquando in hac vita committit se homo disertæ linguæ, et non perit; committit te Verbo, et periturus es? Clama, «Advocatum habemus ad Patrem.»

VIII. Videte ipsum Joannem servantem humilitatem. Certe vir justus erat et magnus, qui de pectore Domini mysteriorum secreta bibebat: ille, qui bibendo de pectore Domini divinitatem ructavit, «In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum:» ille talis vir non dixit, Advocatum habetis apud Patrem: sed, «Si quis peccaverit, advocatum, inquit, habemus.» Non dixit, habetis; nec, me habetis, dixit; nec, ipsum Christum habetis, dixit: sed et Christum posuit, non se; et «habetis» dixit, non habetis. Maluit se ponere in numero peccatorum, ut haberet advocatum Christum, quam ponere se pro Christo advocatum, et inveniri inter damnandos superbos. Fratres, Jesum Christum justum, ipsum habemus advocatum ad Patrem: ipse propitiatio est peccatorum nostrorum. Hoc qui tenuit, hæresim non fecit: hoc qui tenuit, schisma non fecit. Unde enim facta sunt schismata? Cum dicunt homines, Nos justus sumus: cum dicunt homines, Nos sanctificamus immundos, nos justificamus impios, nos petimus, nos impetramus. Joannes autem quid dixit? «Et si quis peccaverit, advocatum ha-

¹ 1 Joan. II, 2.

» bemus ad Patrem Jesum Christum justum. » Sed dicit aliquis : Ergo sancti non petunt pro nobis ? Ergo episcopi et præpositi non petunt pro populo ? Sed attendite Scripturas, et videte, quia et præpositi commendant se populo. Nam Apostolus dicit plebi : « Orantes simul et pro nobis¹. » Orat Apostolus pro plebe, orat plebs pro Apostolo. Oramus pro vobis, fratres : sed et vos orate pro nobis. Invicem pro se omnia membra orent, caput pro omnibus interpellat. Propterea non mirum quia sequitur hic, et claudit ora dividendum Ecclesiam Dei. Qui enim dixit : « Jesum Christum habemus justum, et ipse propitiatio est peccatorum nostrorum : » propter illos qui se divisuri erant, et dicturi : « Ecce hic est Christus, ecce illic²; » et vellent ostendere eum in parte qui emit totum, et possidet totum ; continuo secutus est, « Non tantum nostrorum, sed et totius mundi³. » Quid est hoc, fratres ? Certe invenimus eam in campis saltuum, invenimus Ecclesiam in omnibus gentibus⁴. Ecce Christus « propitiatio est peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum sed et totius mundi. » Ecce habes Ecclesiam per totum mundum, noli sequi falsos justificatores, et veros præcisores. In illo monte esto qui implevit orbem terrarum : quia Christus propitiatio est peccatorum nostrorum, non tantum nostrorum, sed et totius mundi, quem suo sanguine comparavit.

IX. « Et in hoc, inquit, cognoscimus eum, si mandata ejus servaverimus⁵. » Quæ mandata ? « Qui dicit quia cognovit eum, et mandata ejus non servat, mendax est, et in hoc veritas non est⁶. » Sed adhuc quæris, Quæ mandata ? « Qui autem, inquit, servaverit verbum ejus, vere in hoc perfecta est dilectio Dei⁷. » Videamus ne ip-

¹ Coloss. iv, 3. — ² Matth. xxiv, 23. — ³ 1 Joan. ii, 1. — ⁴ Psal. cxxxii, 5. — ⁵ 1 Joan. ii, 3. — ⁶ Ibid. 4. — ⁷ Ibid. 5.

sum mandatum dilectio vocetur. Quærebamus enim, quæ mandata, et ait : « Qui autem servaverit verbum ejus, vere in hoc perfecta est dilectio Dei. » Attende Evangelium, si non est hoc mandatum : « Mandatum, inquit, novum do vobis, ut vos invicem diligatis¹. In hoc cognoscimus quia in ipso sumus, si in ipso perfecti fuerimus². » Perfectos in dilectione vocat. Quæ est perfectio dilectionis ? Et inimicos diligere, et ad hoc diligere, ut sint fratres. Non enim dilectio nostra carnalis esse debet. Optare alicui salutem temporalem, bonum est : sed et si desit, anima tuta sit. Optas alicui amico tuo vitam ? bene facis. Gaudes de morte inimici tui ? male facis. Sed forte et amico tuo vita illa quam optas inutilis est, et inimico tuo mors de qua gaudes utilis fuit. Incertum est utrum alicui sit utilis vita ista, an inutilis : vita vero quæ est apud Deum, sine dubio utilis est. Sic dilige inimicos tuos, ut fratres optes : sic dilige inimicos tuos, ut in societatem tuam vocentur. Sic enim dilexit ille qui in cruce pendens ait : « Pater, ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt³. » Neque enim dixit, Pater, vivant isti multo tempore, me quidem occidunt, sed ipsi vivant. Sed quid ait ? « Ignosce illis, quia nesciunt quid faciunt. » Mortem sempiternam ab eis expellebat, prece misericordissima, et potentia præstantissima. Multi ex eis crediderunt, et dimissus est eis fusus sanguis Christi. Primo fuderunt cum sævirent, nunc biberunt cum crederent. « In hoc cognoscimus quia in ipso sumus, si in ipso perfecti fuerimus. » De ipsa perfectione diligendorum inimicorum Dominus admonens, ait : « Estote ergo vos perfecti, sicut et Pater vester cœlestis perfectus est⁴. Qui ergo dicit se in ipso manere, debet sicut ipse ambulavit et ipse ambulare⁵. »

¹ Joan. xiii, 34. — ² 1 Joan. ii, 5. — ³ Luc. xxiii, 24. — ⁴ Matth. v, 48. — ⁵ 1 Joan. ii, 6.

Quomodo, fratres? Quid nos monet? « Quid dicit se in ipso » manere, » id est, in Christo, « debet sicut ille ambulavit, » et ipse ambulare. » Forte hoc nos monet, ut ambulemus in mari? absit. Hoc ergo, ut ambulemus in via justitiæ. In qua via? Jam commemoravi. Fixus in cruce erat, et in ipsa via ambulabat: ipsa est via charitatis: « Pater, ignosce » illis, quia nesciunt quid faciunt¹. » Sic ergo, si didiceris orare pro inimico tuo, ambulas viam Domini.

X. « Dilectissimi, non mandatum novum scribo vobis, » sed mandatum vetus quod habebatis ab initio². » Quod mandatum vetus dixit? « quod habebatis, inquit, ab initio. » Ideo ergo vetus, quia jam illud audistis: alioquin contrarius erit Domino, ubi ait: « Mandatum novum do » vobis, ut vos invicem diligatis³. » Sed mandatum vetus quare? non quia ad veterem hominem pertinet. Sed quare? « quod habebatis ab initio. Mandatum vetus est, » verbum quod audistis. » Ideo ergo vetus, quia jam audistis. Et id ipsum novum ostendit dicens: « Iterum man- » datum novum scribo vobis⁴. » Non alterum, sed idem ipsum quod dixit vetus, idem est et novum. Quare? « Quod est verum in ipso et in vobis. » Jam quare vetus, audistis, quia jam illud noveratis. Quare autem novum? « Quia tenebræ transierunt, et lux vera jam lucet. » Ecce unde novum: quia tenebræ ad veterem hominem, lux vero ad novum pertinet. Quid dicit apostolus Paulus? « Exuite vos veterem hominem, et induite novum⁵. » Et iterum quid dicit? « Fuistis aliquando tenebræ, nunc autem lux in Domino⁶. »

XI. « Qui dicit se esse in lumine⁷, » modo manifestat totum quod dixit: « Qui dicit se esse in lumine, et fratrem suum odit, in tenebris est usque adhuc. » Eia,

¹ Luc. xxii, 34. — ² 1 Joan. ii, 7. — ³ Joan. xiii, 34. — ⁴ 1 Joan. ii, 8. — ⁵ Coloss. iii, 9. — ⁶ Ephes. v, 8. — ⁷ 1 Joan. ii, 9.

fratres mei, quamdiu dicemus vobis, Diligite inimicos? Videte quod pejus est, ne adhuc fratres oderitis. Si fratres solum amaretis, nondum essetis perfecti: si autem fratres oditis, quid estis? ubi estis? Respiciat unusquisque cor suum: non teneat odium contra fratrem pro aliquo verbo duro; pro contentione terræ, ne fiat terra. Quisquis odit fratrem suum, non dicat quia in lumine ambulat. Quid dixi? non dicat quia in Christo ambulat. « Qui dicit se esse in luce, et odit fratrem suum, » in tenebris est usque adhuc. » Nescio quis enim ex Paganis factus est Christianus: intendite: ecce in tenebris erat, quando Paganus erat; modo jam Christianus factus est, Deo gratias, omnes gratulantur: recitatur Apostolus gratulans: « Fuistis enim aliquando tenebræ, nunc autem » lux in Domino¹. » Adorabat idola, adorat Deum: adorabat quæ fecit, adorat qui eum fecit. Mutatus est, Deo gratias, omnes gratulantur Christiani. Quare? Quia jam adorator Patris et Filii et Spiritus sancti, et detestator dæmoniorum et idolorum est. Adhuc de isto Joannes sollicitus est, multis gratulantibus adhuc suspectus est. Fratres, maternam sollicitudinem libenter amplectamur. Non sine causa mater sollicita est de nobis, cum alii gaudent: matrem dico charitatem; ipsa enim habitabat in corde Joannis, cum ista diceret. Quare, nisi quia aliquid timet in nobis, et cum jam nobis homines gratulantur? Quid est quod timet? « Qui dicit se esse in lumine. » Quid est hoc? qui jam dicit se esse Christianum: « et fratrem suum odit, » in tenebris est usque adhuc. » Quod exponere non est: sed quod gaudere si non fiat, aut quod plangere si fiat.

XII. « Qui diligit fratrem suum, in lumine manet, » scandalum in eo non est². » Obsecro per Christum, pascit nos Deus, refecturi sumus corpora in nomine Christi,

¹ Ephes. v, 8. — ² 1 Joan. ii, 10.